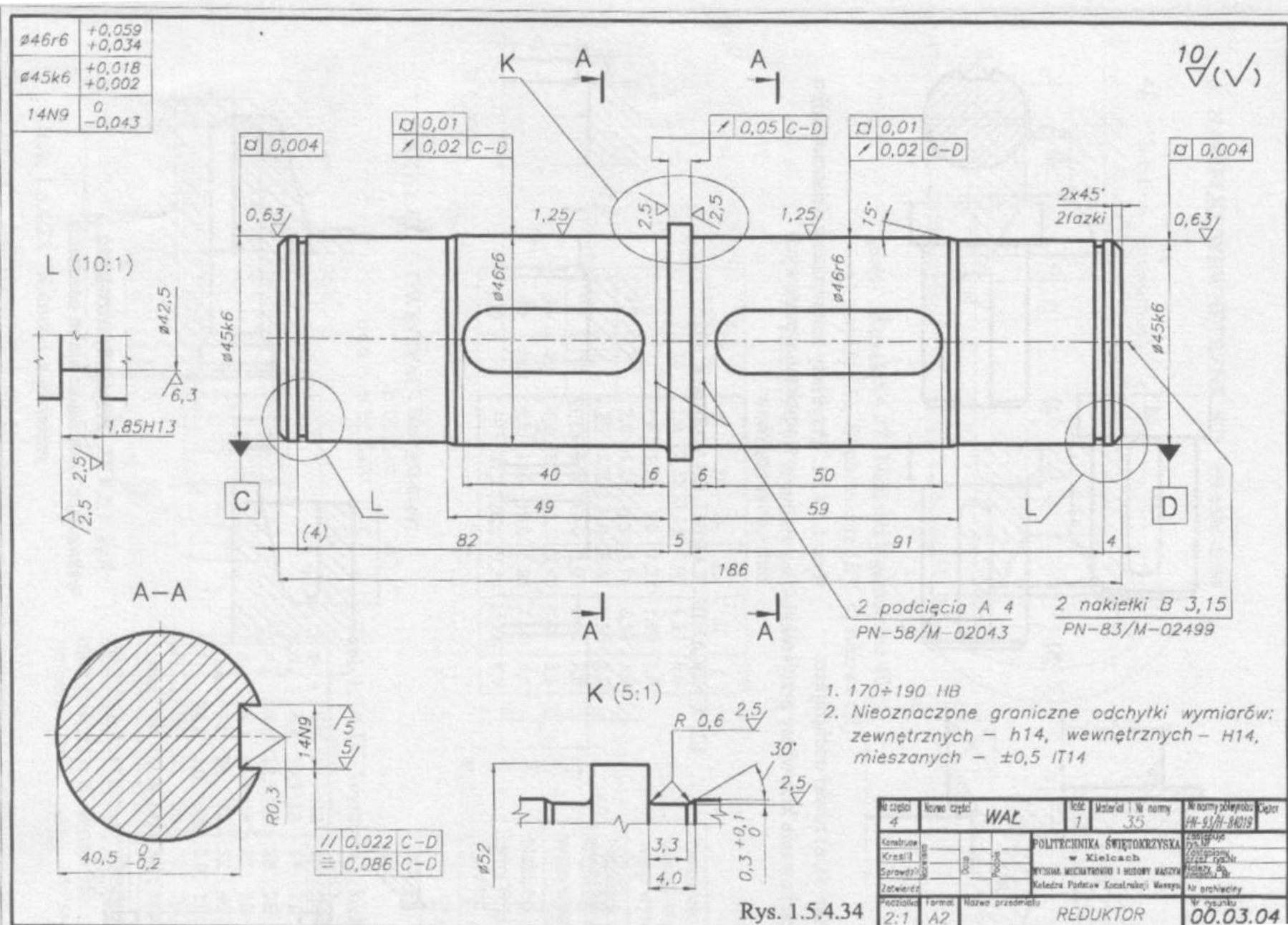

Przykładowy rysunek wału maszynowego

Wymiarowanie przekroju pokazującego rowek wpustowy

Wartości tolerancji należy odczytać z poniższych tabel w zależności od szerokości rowka wpustowego b .

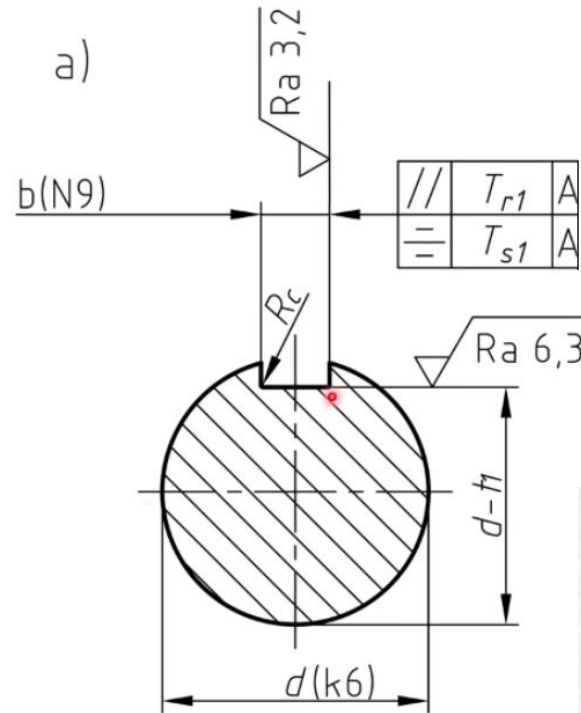
Tolerancja równoległości T_{r1}

Przedziały wymiarów		szeregi tolerancji															
powyżej	do	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
mm		μm								mm							
	10	0,4	0,6	1	1,6	2,5	4	6	10	16	25	40	60	0,1	0,16	0,25	0,4
10	16	0,5	0,8	1,2	2	3	5	8	12	20	30	50	80	0,12	0,2	0,3	0,5
16	25	0,6	1	1,6	2,5	4	6	10	16	25	40	60	100	0,16	0,25	0,4	0,6
25	40	0,8	1,2	2	3	5	8	12	20	30	50	80	120	0,2	0,3	0,5	0,8
40	63	1	1,6	2,5	4	6	10	16	25	40	60	100	160	0,25	0,4	0,6	1
63	100	1,2	2	3	5	8	12	20	30	50	80	120	200	0,3	0,5	0,8	1,2

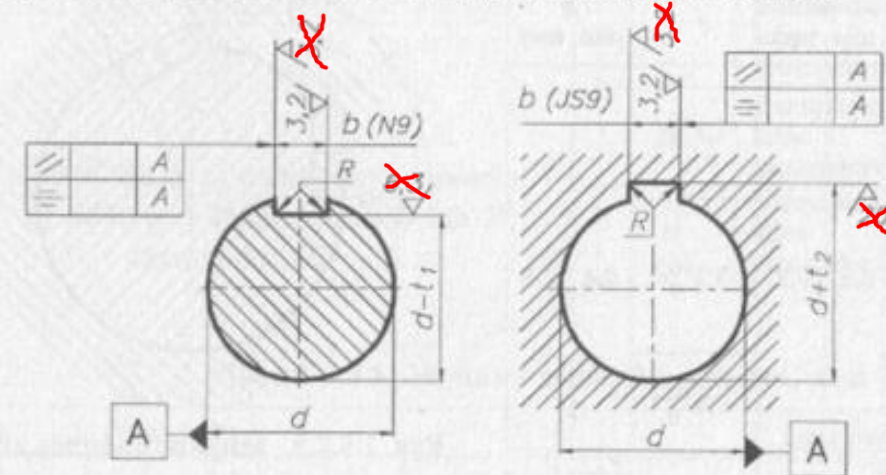
Tolerancja symetrii T_{s1}

Przedziały wymiarów		szeregi tolerancji															
powyżej	do	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
mm		μm								mm							
	3	0,8	1,2	2	3	5	8	12	20	30	50	80	120	0,2	0,3	0,5	0,8
3	10	1	1,6	2,5	4	6	10	16	25	40	60	100	160	0,25	0,4	0,6	1
10	18	1,2	2	3	5	8	12	20	30	50	80	120	200	0,3	0,5	0,8	1,2
18	30	1,6	2,5	4	6	10	16	25	40	60	100	160	250	0,4	0,6	1	1,6
30	50	2	3	5	8	12	20	30	50	80	120	200	300	0,5	0,8	1,2	2

WIĘCEJ FILMÓW

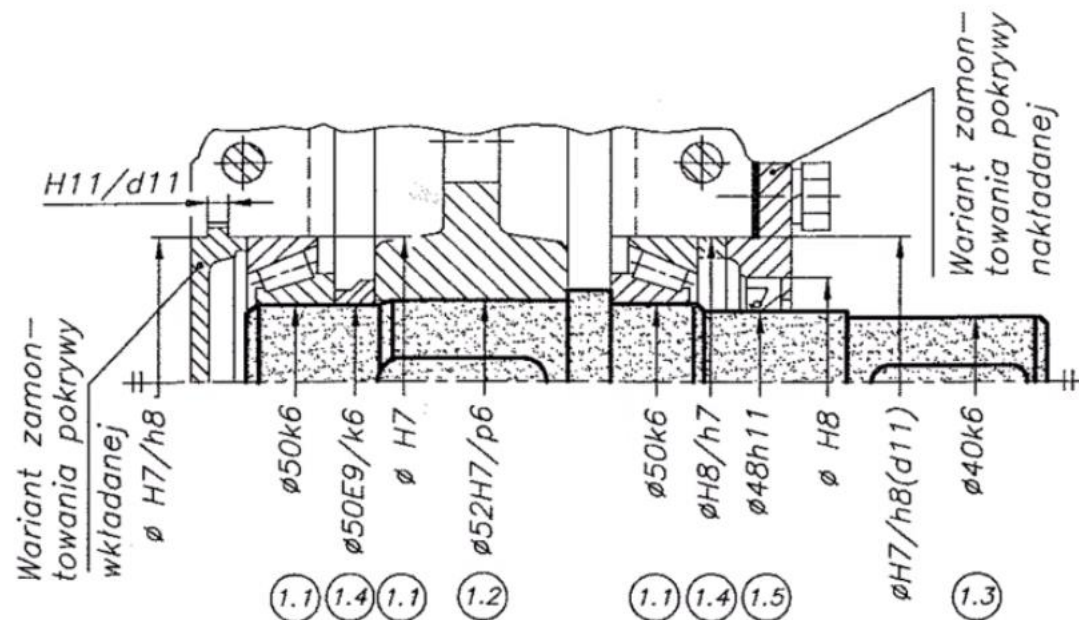

Rys. 1.5.8.1. Połączenie wału z piastą wpustem pryzmatycznym

Rys. 1.5.8.3. Miejsca osadzenia wpustów

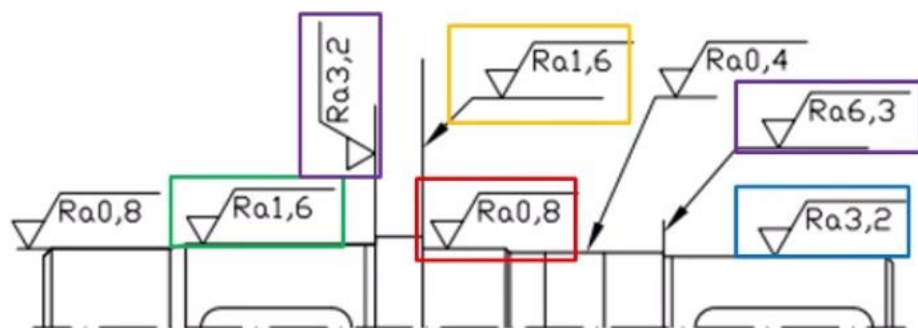
Pasowania/tolerancje wymiarów średnicowych

Zalecane pasowania:

- 1.1. Łożysk tocznych **k6 (j6)**
- 1.2. Kół zębatych:
  - zwykle - **$H7/p6$ ($d < 120$)**, $H7/r6$ ($d \geq 120$);
  - dla obciążenia dynamicznego
    - $H7/r6$ ($d < 80$), $H7/s6$ ($d \geq 80$);
  - dla częstego demontażu
    - $H7/k6$, $H7/n6$.
- 1.3. Półsprzęgieł:
  - zwykle - $H7/k6$, $H7/n6$;
  - dla obciążenia dynamicznego
    - $H7/p6$, $H7/r6$, $H7/s6$.
- 1.4. Tulei dystansowych - $H7/h6$, $H8/h7$.
- 1.5. Pole tolerancji w miejscu montażu uszczelek - $h11$.

Zaznaczenie chropowatości na wybranych powierzchniach wału

2. Chropowość powierzchni (rys.1b)

2.1 Powierzchnie osadzenia i odsadzeń dla łożysk tocznych chropowość wału

dla $d \leq 80$ – **Ra0,4...Ra0,8**;
dla $d > 80$ – **Ra0,8...Ra1,6**.

chropowość odsadzeń wału (oprawy)
o jedną klasę niżej od chropowości miejsc osadzenia.

2.2 Powierzchnie osadzenia piast kół przekładni zębatych

dla $d \leq 80$ – **Ra1,6**;
dla $d > 80$ – **Ra3,2**.

2.3 Powierzchnie osadzenia piast kół przekładni niezębatych, półsprzęgieł

dla $d \leq 80$ – **Ra3,2**;
dla $d > 80$ – **Ra6,3**.

2.4 Powierzchnie boczne kołnierzy wału (osadzenie) dla ustalenia łożysk tocznych, piast różnego rodzaju kół półsprzęgieł o jedną klasę niżej chropowości miejsc osadzenia.

2.5 Powierzchnie wału współpracujące z:

pierścieniami gumowymi uszczelniającymi **Ra0,4...Ra1,6**.

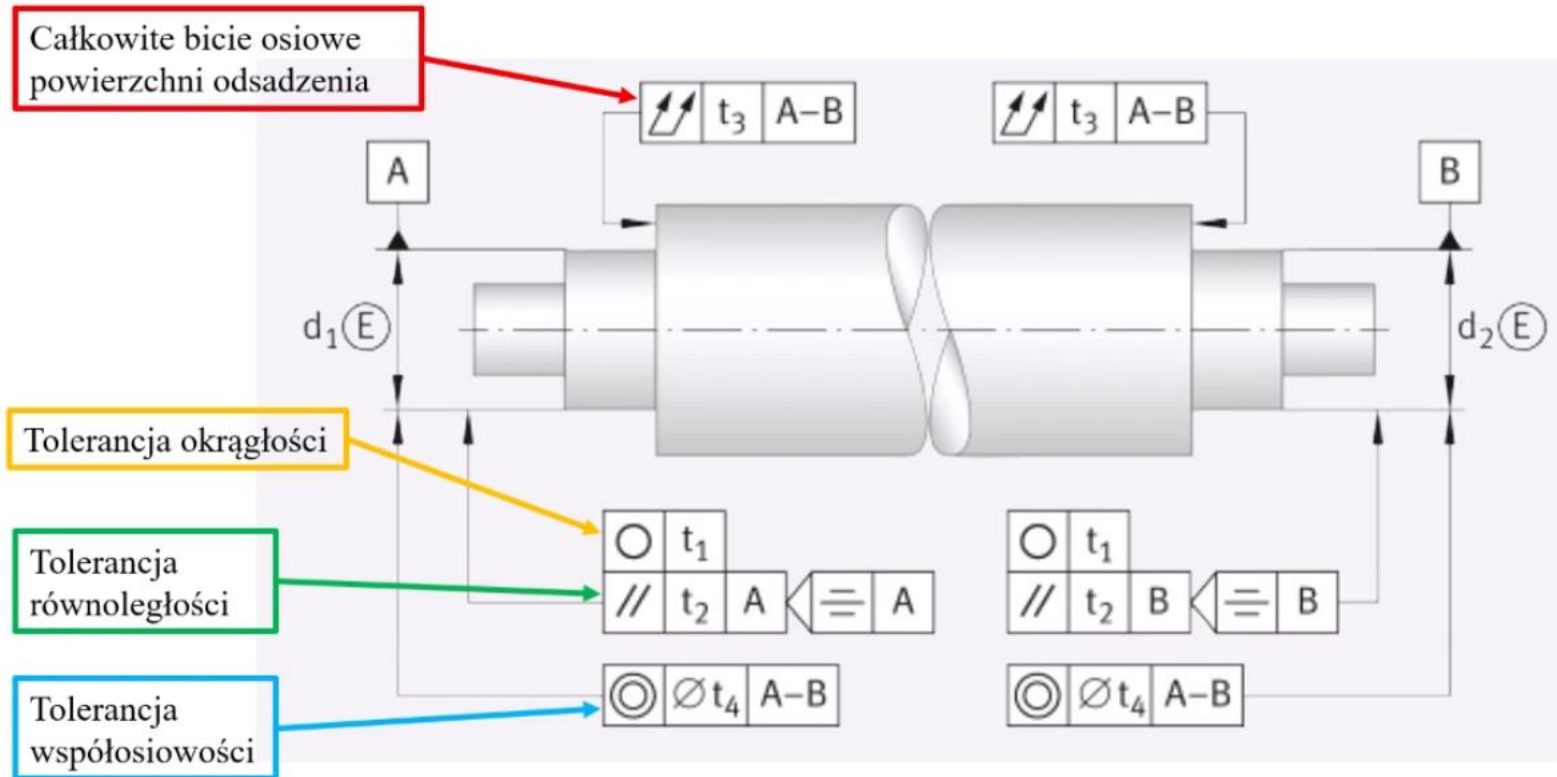
uszczelnieniami filcowymi

dla $v \leq 4$ m/s **Ra3,2**;

dla $v \leq 6$ m/s **Ra1,6**.

2.6 Inne nieoznaczone powierzchnie: **Ra6,3...Ra12,5**

Zalecane tolerancje geometryczne dla czopów na których będą osadzone łożyska

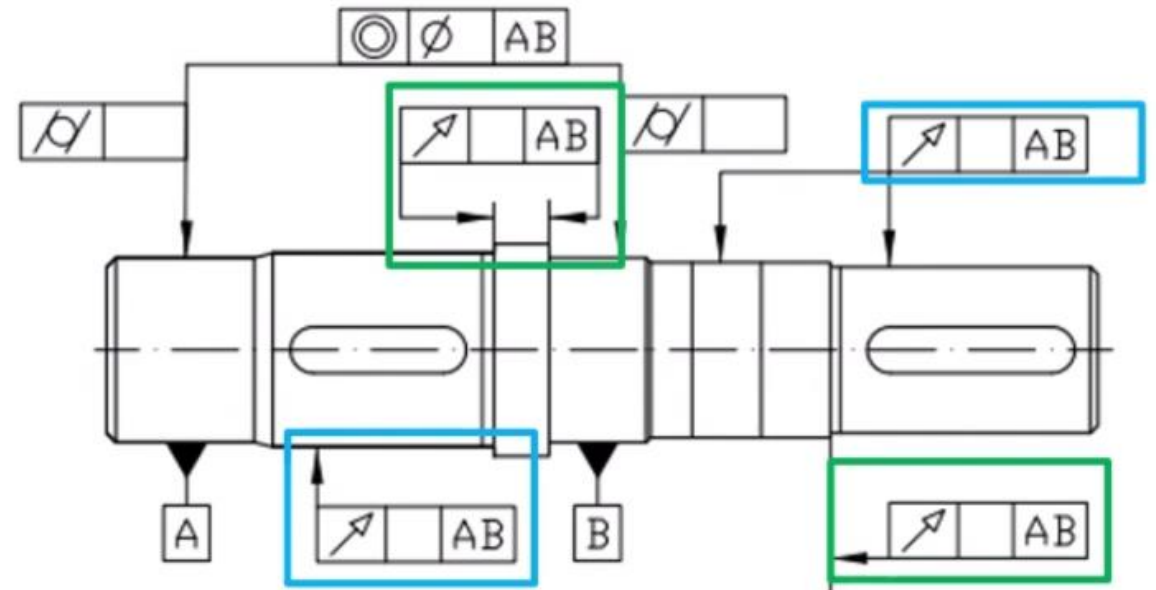

Pola tolerancji dla wybranych klas dokładności

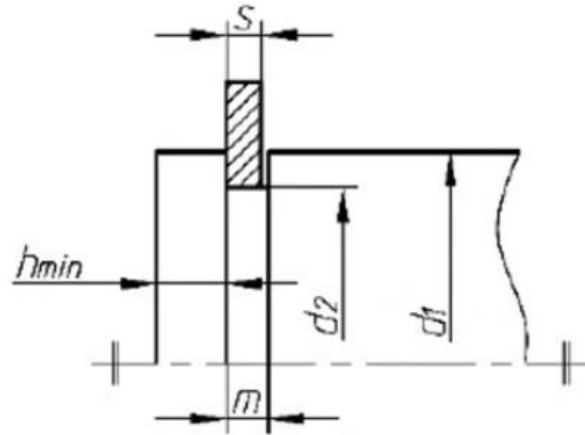
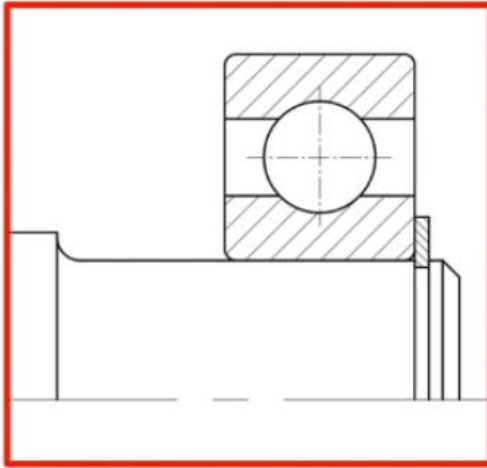
Wymiar nominalny		IT5	IT6	IT7	IT8	IT9	IT10	IT11	IT4
powyżej	do								
mm		μm							
-	3	4	6	10	14	25	40	60	3,0
3	6	5	8	12	18	30	48	75	4,0
6	10	6	9	15	22	36	58	90	4,0
10	18	8	11	18	27	43	70	110	5,0
18	30	9	13	21	33	52	84	130	6,0
30	50	11	16	25	39	62	100	160	7,0
50	80	13	19	30	46	74	120	190	8,0
80	120	15	22	35	54	87	140	220	10
120	180	18	25	40	63	100	160	250	12
180	250	20	29	46	72	115	185	290	14
250	315	23	32	52	81	130	210	320	16
315	400	25	36	57	89	140	230	360	18
400	500	27	40	63	97	155	250	400	20
500	630	32	44	70	110	175	280	440	22
630	800	36	50	80	125	200	320	500	25
800	1000	40	56	90	140	230	360	560	28
1000	1250	47	66	105	165	260	420	660	33
1250	1600	55	78	125	195	310	500	780	39
1600	2000	65	92	150	230	370	600	920	46
2000	2500	78	110	175	280	440	700	1100	55
2500	3150	96	135	210	330	540	860	1350	68

Tolerancje geometryczne dla miejsc osadzenia kół zębatach

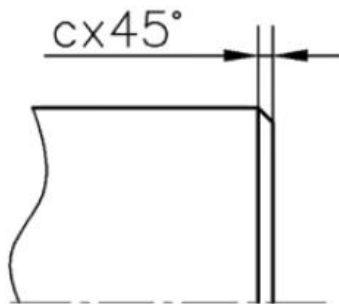
Średnica wału (ponad – do)	Bicie osiowe odsadzeń wału μm	Bicie promieniowe miejsc osadzenia kół zębatach
18 – 30	20	2 IT6
30 – 50	20	2 IT6
50 – 120	30	2 IT6

Do ustalenia łożysk na wale zastosowano pierścienie osadce sprężynujące, wymiary rowków pod pierścienie odczytano z normy *DIN 471*.

Fazowanie czopów końcowych wału

Średnica wału d	Minimalny wymiar ścięcia c
mm	
$10 \leq d \leq 18$	0,6
$20 \leq d \leq 28$	1
$30 \leq d \leq 48$	1,6
$50 \leq d \leq 75$	2
$80 \leq d \leq 125$	2,5

d_1	d_2	m H13	s h11	h_{min}
mm				
6	5,7	0,8	0,7	0,45
8	7,6	0,9	0,8	0,6
10	9,6	1,1	1	0,75
11	10,5			0,9
12	11,5			1,1
13	12,4			1,2
14	13,4			1,5
15	14,3			1,7
16	15,2			2,1
17	16,2			2,6
18	17	1,3	1,2	3
19	18			3,8
20	19			
21	20			
22	21			
24	22,9			
25	23,9			
26	24,9			
28	26,6			
29	27,6			
30	28,6			
32	30,3			
34	32,3			
35	33	1,85	1,75	
36	34			
38	36			
40	37,5			
42	39,5			
45	42,5			
48	45,5			